

مصرف بی‌سابقه گاز در بخش خانگی تنها راه حفظ پایداری گاز، همکاری بیشتر مردم است

مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران با اعلام ثبت مصرف بی‌سابقه ۷۲۶ میلیون مترمکعب گاز در بخش خانگی، تجاری و صنایع جزء از مردم خواست با رعایت الگوی مصرف و کاهش دمای محیط، به حفظ پایداری شبکه گاز کشور در روزهای سرد پیش‌رو کمک کنند.

به گزارش وزارت نفت، سعید توکلی با اشاره به گزارش‌های دریافتی از مدیریت دیسپچینگ ملی گاز ایران گفت: متأسفانه مصرف گاز در بخش خانگی و تجاری به عدد بی‌سابقه ۷۲۶ میلیون مترمکعب رسیده که این میزان مصرف، بی‌سابقه و در واقع بی‌رویه است.

وی افزود: از مجموع ۸۷۵ میلیون مترمکعب گاز تزریق‌شده به شبکه گاز کشور، حدود ۸۳ درصد تنها در بخش خانگی و تجاری مصرف شده است؛ موضوعی که نشان‌دهنده سهم بالای این بخش در شرایط برودت هواست.

مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران با مقایسه این آمار با مصرف سال گذشته گفت: اوج مصرف خانگی و تجاری در سال گذشته حدود ۷۰۳ میلیون مترمکعب بود و اگرچه پیش‌بینی می‌کردیم مصرف امسال از ۷۰۰ میلیون مترمکعب عبور کند، اما به دلیل شلدت، وسعت و گستردگی سرما به مناطق شمالی و شمال‌شرق کشور، مصرف به سطح فعلی رسید.

توکلی با اشاره به گزارش‌های هواشناسی گفت: با توجه به اینکه سرما استمرار دارد و براساس پیش‌بینی‌ها، توده‌های هوای سرد و سامانه‌های بارشی از غرب و جنوب‌غرب کشور درحال ورود به کشور است، تنها راه حفظ پایداری گاز برای مصرف‌کنندگان اولویت‌دار، همکاری بیشتر مردم است. وی تأکید کرد: در برخی نقاط کشور، شبکه‌های گازرسانی حالت مویرگی داشته و کاهش یا نوسان فشار در انتهای شبکه می‌تواند برخی مصرف‌کنندگان را تحت تأثیر قرار دهد؛ بنابراین مدیریت مصرف در این شرایط اهمیت دوچندان دارد.

معاون وزیر نفت با تشریح راهکارهای پیشنهادی برای مدیریت مصرف گفت: کاهش یک درجه سانتی‌گراد دمای منزل می‌تواند به‌طور متوسط ۶ درصد مصرف گاز را در همان واحد مسکونی کاهش دهد. توکلی ادامه داد: براساس سوابق و برآوردها، اگر تنها یک درجه سانتی‌گراد در زمان اوج مصرف از مصرف بخش خانگی و تجاری کاسته شود، این کاهش معادل تولید نیشک به یک فاز عسلویه، یعنی حدود ۲۵ میلیون مترمکعب گاز در روز خواهد بود که کمک بزرگی به شبکه گاز کشور محسوب می‌شود.

وی از مردم خواست با انجام اقدامات ساده، به پایداری شبکه کمک کنند و گفت: پوشاندن دریچه‌های کولر، استفاده از درزگیرها، تنظیم دمای ۵۰ تا ۶۰ درجه سانتی‌گراد برای موتورخانه‌ها و شوفاژها و همچنین خاموش کردن سیستم گرمایش در فضاهایی که مورد استفاده قرار نمی‌گیرند، از جمله اقدامات مؤثر در کاهش مصرف است.

مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران تأکید کرد: رعایت دمای رفاه بین ۱۸ تا ۲۱ درجه سانتی‌گراد می‌تواند ضمن تأمین آسایش، به حفظ تعادل در شبکه گاز کمک کند تا زنجیره تأمین بتواند بدون اختلال به مردم خدمت‌رسانی داشته باشد.

بودجه ۱۳۶ دستگاه اجرایی با دستگاه‌های اصلی ادغام شد

سازمان برنامه و بودجه برای سال بعد اعتبارات ۱۳۶ دستگاه اجرایی را با دستگاه‌های اصلی ادغام کرده است. به گزارش خبرگزاری تسنیم، در راستای اجرای سیاست‌های صرفه‌جویی در مصارف دولت و کاهش تمرکزگرایی، سازمان برنامه و بودجه کشور در بودجه سال ۱۴۰۵، اعتبارات ۱۳۶ دستگاه اجرایی را با دستگاه‌های اصلی ادغام کرده است. این اقدام که با هدف افزایش کارایی، کاهش موازی‌کاری و مدیریت یکپارچه منابع مالی صورت گرفته، در بخش «جدول ۷-ج» لایحه بودجه قابل مشاهده است.

براساس این تغییر، در این جدول فهرست دستگاه‌هایی ارائه شده که برخی از واحدها یا سازمان‌های زیرمجموعه آن‌ها، دیگر بودجه مستقل ندارند و اعتبارات آن‌ها در بودجه دستگاه مادر ادغام شده است. این رویکرد منطبق بر برنامه‌های تحول اداری و بهینه‌سازی ساختار دولت است و انتظار می‌رود منجر به شفافیت بیشتر در تخصیص منابع و کاهش هزینه‌های زائد اداری شود.

ادغام بودجه‌ای دستگاه‌ها گامی در جهت کوچک‌سازی دولت و تمرکز بر مأموریت‌های اصلی هر وزارتخانه یا سازمان تلقی می‌شود. سازمان برنامه و بودجه بر این اساس اعلام کرده نظارت بر عملکرد این دستگاه‌ها نیز در چارچوب واحد متمرکز خواهد بود و گزارش‌دهی مالی به صورت یکپارچه انجام می‌شود. این تغییر ساختاری می‌تواند زمینه‌ساز تحولی اساسی در مدیریت مالی دولت باشد و الگویی برای ادامه روند ادغام و ساماندهی نهادهای دولتی در سال‌های آینده ارائه کند.

وزیر اقتصاد:

۳ صندوق ارزی با کارکرد مشابه صندوق‌های درآمد ثابت بزودی در بورس فعال می‌شوند

وزیر امور اقتصادی و دارایی گفت: ۳ صندوق ارزی با کارکرد مشابه صندوق‌های درآمد ثابت بزودی در بورس فعال می‌شوند که به سرمایه‌گذاران سود ارزی می‌دهند.
سدیعی مدنی‌زاده در گفت‌وگو با ایرنا، درباره جزئیات فعالیت صندوق‌های ارزی تأکید کرد: این صندوق‌ها مشابه صندوق‌های درآمد ثابت بوده و در بازار سرمایه تشکیل می‌شوند ولی با درآمد ثابت ارزی هستند که اجرای آن نهایی شده است. وی افزود: مجوزهای مربوط به ۳ صندوق داده شده و ظرف چند روز آینده در بازار سرمایه کار خود را آغاز خواهند کرد.

وزیر اقتصاد گفت: این صندوق‌ها ارز در اختیار مردم را اعم از اسکناس و حواله جمع‌آوری کرده و به دارندگان واحدهای سرمایه‌گذاری این صندوق‌ها، سود ارزی می‌دهند. همه مردم می‌توانند در این صندوق‌ها سرمایه‌گذاری کنند.

جمهوری اسلامی

طرح اعتبار فراگیر ایرانیان (افرا) برای خرید از فروشگاه‌ها به صورت آزمایشی و محدود آغاز شده که سقف آن ۳۰ میلیون تومان و مدت بازپرداخت آن شش ماه است و آن طور که وزیر اقتصاد گفته قرار است بعد از دهه فجر برای کل کشور اجرایی شود.

به گزارش ایسنا، همزمان با آغاز طرح کالا‌برگ الکترونیک یک میلیون تومانی که در نتیجه حذف ارز ترجیحی در روز ۱۸ دی ۱۴۰۴ اجرا شد، دولت اعلام کرد اعتبار ۳۰ میلیون تومانی نیز برای مردم در نظر خواهد گرفت. طرح ملی اعتبار ایرانیان (افرا)، اعتباری را در اختیار خانوار قرار می‌دهد که ماهیت آن تسهیلات نیست و به‌صورت اعتبار خرید در زنجیره تولید به کار گرفته می‌شود. مصرف‌کننده پس از دریافت اعتبار، جهت خرید کالا (عمدتاً کالاهای زودمصرف) به فروشگاه‌ها مراجعه می‌کند. این اعتبار در نهایت به تولیدکننده منتقل می‌شود تا بتواند با اتکا به آن خرید مواد اولیه انجام دهد و پول در گردش قرار بگیرد.

آن طور که سیدعلی مدنی‌زاده، وزیر امور اقتصادی و دارایی، اعلام کرده این طرح در راستای توسعه و اصلاح رویه‌های تسهیلات‌دهی به گزارش ایسنا، همزمان با آغاز طرح کالا‌برگ الکترونیک یک میلیون تومانی که در نتیجه حذف ارز ترجیحی در روز ۱۸ دی ۱۴۰۴ اجرا شد، دولت اعلام کرد اعتبار ۳۰ میلیون تومانی نیز برای مردم در نظر خواهد گرفت. طرح ملی اعتبار ایرانیان (افرا)، اعتباری را در اختیار خانوار قرار می‌دهد که ماهیت آن تسهیلات نیست و به‌صورت اعتبار خرید در زنجیره تولید به کار گرفته می‌شود. مصرف‌کننده پس از دریافت اعتبار، جهت خرید کالا (عمدتاً کالاهای زودمصرف) به فروشگاه‌ها مراجعه می‌کند. این اعتبار در نهایت به تولیدکننده منتقل می‌شود تا بتواند با اتکا به آن خرید مواد اولیه انجام دهد و پول در گردش قرار بگیرد.

آن طور که سیدعلی مدنی‌زاده، وزیر امور اقتصادی و دارایی، اعلام کرده این طرح در راستای توسعه و اصلاح رویه‌های تسهیلات‌دهی به گزارش ایسنا، همزمان با آغاز طرح کالا‌برگ الکترونیک یک میلیون تومانی که در نتیجه حذف ارز ترجیحی در روز ۱۸ دی ۱۴۰۴ اجرا شد، دولت اعلام کرد اعتبار ۳۰ میلیون تومانی نیز برای مردم در نظر خواهد گرفت. طرح ملی اعتبار ایرانیان (افرا)، اعتباری را در اختیار خانوار قرار می‌دهد که ماهیت آن تسهیلات نیست و به‌صورت اعتبار خرید در زنجیره تولید به کار گرفته می‌شود. مصرف‌کننده پس از دریافت اعتبار، جهت خرید کالا (عمدتاً کالاهای زودمصرف) به فروشگاه‌ها مراجعه می‌کند. این اعتبار در نهایت به تولیدکننده منتقل می‌شود تا بتواند با اتکا به آن خرید مواد اولیه انجام دهد و پول در گردش قرار بگیرد.

مجیدرضا حریری، در گفت‌وگو با ایرنا، با اشاره به سیاست دولت برای تک نرخی شدن ارز اظهار داشت: در سطح نظری، تقریباً هیچ اقتصاددانی با اصل تک‌نرخی بودن ارز مخالفتی ندارد، اما این سیاست دارای مقدمه و موخرهای است که بدون آن‌ها، نتیجه‌ای جز شکست به همراه نخواهد داشت.

وی افزود: نخستین پرسش اساسی در حوزه ارز این است که برنامه دولت پس از قطع ارزهای ترجیحی و ادغام تالارها چیست؟ اگر در نتیجه این سیاست نرخ ارز به حدوده ۳۵ هزار تومان افت کرد و یا حتی به ۲۰۰ هزار تومان رسید، آیا دولت برای تنظیم بازار مداخله خواهد کرد یا خیر؟ اساساً باید مشخص شود که دولت برای فروش مختلف چه برنامه‌ای دارد زیرا هر تصمیم اقتصادی نیازمند ارزیابی پیش‌بینی و پس‌نی است؛ یعنی هم باید آثار قبل از اجرا بررسی شود و هم پیامدهای بعد از آن، در فروش مختلف، پیش‌بینی و برای آن راه‌حل تعریف شود.

رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و چین با اشاره به اینکه گفته شده قرار بود این طرح در زمان دیگری انجام شود اما زودتر اجرا شده است، گفت: در شرایط کنونی تصمیمات اقتصادی باید به صورت منسجم و یکپارچه گرفته شوند و

خرد و حرکت به سمت سیستم اعتباری در کشور است؛ چراکه درحال حاضر دریافت این تسهیلات برای مردم دشوار است و فرآیندهای طولانی و مشقت‌باری را برای آنها به دنبال دارد. وی ادامه داد: به دنبال این هستیم تا رویکرد سیستم بانکی را از تمرکز در تسهیلات‌دهی به بنگاه‌های بزرگ به سمت تسهیلات خرد به حقوق مردم سوق دهیم؛ بنگاه‌های بزرگ ما نیز بیشتر به سمت بازار سرمایه حرکت کنند. البته این بدان معنی نیست که شبکه بانکی به بنگاه‌های بزرگ تسهیلات ندهد. طرح اعتبار فراگیر ایرانیان (افرا) به میزان مصرف و پرداخت مجدد برای مردم شارژ می‌شود و مهلت بازپرداخت برای کل کشور ۶ ماه تعیین شده است، به میزان خوش حساب بودن وضعیت اعتباری افراد، سقف اعتباری نیز افزایش پیدا می‌کند که به مردم کمک می‌کند در صورت شوک‌های ناگهانی زندگی مانند هزینه درمان و غیره از این سیستم اعتباری استفاده کنند. سقف اعتبار این طرح برای عموم مردم ۳۰ میلیون تومان درنظر گرفته شده است.

این طرح درحال حاضر به صورت آزمایشی آغاز شده به همین علت فعلاً مبلغ و تعداد جایگاه‌های آن محدود است. البته تلاش شده در

جزئیات طرح ملی اعتبار ایرانیان

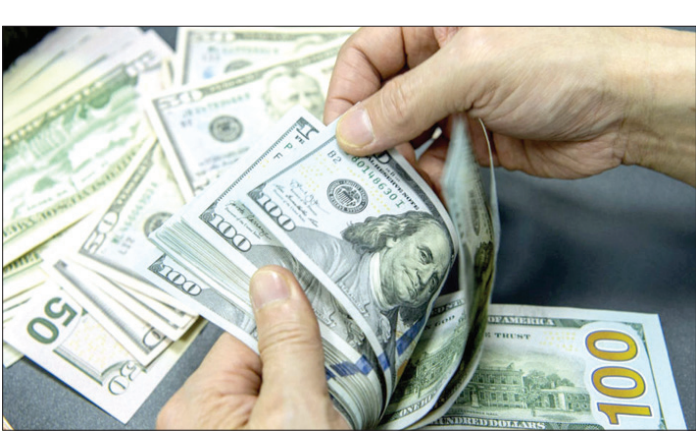

دسترس‌ترین فروشگاه‌ها جزو فهرست باشند. به گفته وزیر اقتصاد، طرح اعتبار فراگیر بعد از دهه مبارک فجر برای کل کشور اجرایی می‌شود و به مرور زمان این سقف‌های اعتباری متناسب با رتبه اعتباری نیز افزایش پیدا خواهد کرد.

این طرح درحال حاضر به صورت آزمایشی آغاز شده به همین علت فعلاً مبلغ و تعداد جایگاه‌های آن محدود است. البته تلاش شده در

رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و چین مطرح کرد:

سه شرط لازم برای موفقیت یکسان سازی نرخ ارز

هر نوع تصمیم‌گیری غیرمتمرکز در حوزه اقتصاد آسیب‌زا است.

حریری با بیان اینکه ایران در یک جنگ اقتصادی و شرایط تحریم‌های اقتصادی قرار دارد، گفت: در چنین شرایطی، باید مشخص باشد فرمانده اتاق جنگ اقتصادی چه کسی است؛ فرمانده‌ای که تصمیم‌گیر نهایی باشد و مسئولیت مستقیم بپذیرد. این فعال اقتصادی با تأکید بر اینکه تا زمانی که فرماندهی واحد اقتصادی وجود نداشته باشد، تصمیمات به شکست می‌انجامد، افزود: باید از تجربه نرخ‌های مختلف ارز در سال‌های گذشته اعم از دلار ۱۲۰۰ تومان، ۴۲۰۰ تومان، ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان و دیگر نرخ‌ها درس آموخت و خطاها را به حداقل رساند.

رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و چین گفت: یکی از وظایف اصلی حاکمیت، دولت و به‌ویژه بانک مرکزی، حفظ ارزش پول ملی است، موضوعی که هم در اساسنامه بانک مرکزی و هم در وظایف وزارت اقتصاد به‌صراحت ذکر شده است. اینکه کاهش ارزش پول ملی عادی‌سازی شده و گاهی اهمیت آن نادیده گرفته می‌شود، جای تعجب جدی دارد.

حریری استمرار تورم‌های بالا در اقتصاد ایران نیز اشاره کرد و افزود: در شرایطی که اقتصاد کشور چند سال متوالی با تورم بالای ۴۰ درصد مواجه بوده، هر تصمیم اقتصادی باید پیش از اجرا به یک پرسش کلیدی پاسخ دهد و آن اینکه این تصمیم منجر به افزایش غیرقابل‌کنترل تورم می‌شود یا خیر؟ اگر پاسخ مثبت است، حتی اگر تصمیم مورد نظر از نظر تئوریک بهترین گزینه باشد، نباید اجرا شود و لازم است متوقف شده و ابعاد آن مجدد بررسی شود.

رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و چین گفت: یکی از وظایف اصلی حاکمیت، دولت و

پس از انجام اعتبارسنجی، می‌تواند تا سقف ۳۰ میلیون تومان اعتبار دریافت کنند. دوره بازپرداخت این طرح ۶ ماهه به‌صورت اقساط ماهانه در نظر گرفته شده و نرخ سود در طرح آزمایشی حدود ۵ درصد تعیین و در صورت بازپرداخت موفق، درجه اعتباری خانوار بهبود یافته و امکان تمدید اعتبار مجدد برای آن‌ها فراهم می‌شود.

این فعال اقتصادی با تأکید بر اینکه اقتصاد آزاد با اقتصاد ره‌اشده و بی‌ضابطه تفاوت اساسی دارد، گفت: در تمام کشورهایی که به سمت اقتصاد آزاد حرکت کرده‌اند، دو پیش‌فرض اساسی قبل از آزادسازی وجود داشته است. نخست شفافیت، و دوم رقابت. آزادسازی، مرحله سوم است. شفافیت در روابط اقتصادی حاکم نباشد و رقابت واقعی شکل نگیرد، آزادسازی نه‌تنها به بهبود منجر نمی‌شود بلکه به شکل دیگری از توزیع رانت تبدیل خواهد شد.

حریری افزود: در اقتصادی که گرفتار فساد ساختاری است، چه ارز تک‌نرخی باشد و چه چندنرخی، چه مرزها بسته باشند و چه باز، در هر صورت یک گروه خاص و اندک سود خود را خواهند برد. نتیجه نهایی، تداوم نابرابری و بی‌ثباتی است.

وی با ابراز نگرانی از اینکه این بار نیز تک‌نرخی‌سازی ارز به نتیجه نرسد، تأکید کرد: باید استراتژی دولت در حوزه ارز و سیاست‌گذاری فضای اقتصادی کشور روشن باشد تا مطمئن باشیم یکسان سازی نرخ ارز اینبار به نتیجه می‌رسد.

رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و چین ادامه داد: در نهایت باید تأکید کرد تک‌نرخی یا چندنرخی بودن ارز، خود سیاست نیست، بلکه ابزاری برای اجرای یک استراتژی است. اگر استراتژی مبتنی بر شفافیت، رقابت و برنامه بلندمدت وجود نداشته باشد، تفاوتی نمی‌کند ارز تک‌نرخی باشد یا چندنرخی زیرا ارز صرفاً یک ابزار است، نه هدف.

رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و چین

تناقض میان سیاست‌های تنظیم بازار برنج و واقعیت کف بازار نرخ دولتی برنج هندی گران‌تر از کف بازار!

بازار پاپین‌تر از این رقم است و این موضوع عملاً به معنای گران‌سازی کالا از مسیر سیاست‌های تنظیم بازار است.

رئیس اتحادیه بنکداران مواد غذایی با بیان اینکه برنج هندی هم‌اکنون درحال توزیع است، از شیوه اجرای سیاست‌های تنظیم بازار انتقاد کرد و گفت: گله اصلی ما از نحوه توزیع و قیمتگذاری است؛ چراکه اساساً تنظیم بازار باید به بخش خصوصی واگذار شود، اما هنوز به این نقطه نرسیده‌ایم.

نگری گفت: انبارهای ذخایر دولتی و شرکت صادر تخصصی نباید هم‌زمان نقش توزیع‌کننده و قیمتگذار را ایفا کنند. درحالی که مصوبات هیأت عالی نظارت، ستاد تنظیم بازار و سازمان حمایت مشخص کرده‌اند که حاشیه سود بنکدار ۳ درصد و حاشیه سود خرده‌فروش ۱۲ درصد، یعنی در مجموع ۱۵ درصد است، اما در عمل شاهد رفتار معکوس ازسوی ستاد تنظیم بازار هستیم.

وی افزود: پیش از این، حاشیه سود تنظیم بازار ۱۰ درصد تعیین شده بود، اما در شرایطی که با تورم، افزایش شدید هزینه‌های جانبی، حمل‌ونقل، انبارداری، دستمزد کارگر و سایر هزینه‌ها مواجه هستیم، به‌جای افزایش منطقی این حاشیه سود به ۱۵ درصد، این عدد به حدود ۸ درصد کاهش قیمت برنج ایرانی نیز تسری پیدا کند.

هوش مصنوعی بومی با قطع اینترنت بین‌الملل، از هوش رفت!

قطع گسترده اینترنت در ایران، علاوه بر اختلال در زندگی روزمره میلیون‌ها نفر، آزمونی ناخواسته اما گویا برای سنجش ادعای توسعه «هوش مصنوعی بومی» بود.

به گزارش عصر ایران، نتیجه این آزمون، آشکارسازی واقعیتی تلخ بود. بسیاری از پلتفرم‌های هوش مصنوعی که با شعار «ساخت ایران» معرفی شده‌اند، در عمل چیزی بیش از یک پوسته یا رابط (API) برای مدل‌های خارجی مانند ChatGPT نبوده‌اند.

با قطع دسترسی به اینترنت جهانی، این سرویس‌های هوش مصنوعی بومی نیز عملاً از کار افتادند و از هوش رفتند، حتی از پاسخ به ساده‌ترین درخواست‌ها مانند یک «سلام» عاجز ماندند. نمونه‌های عینی مانند ChatQT که با بوم‌سو حتی در مرحله دسترسی به سایتشان نیز ناتوان بودند و اصلاً سایت‌شان باز نمی‌شد که کاربر بتواند به مرحله پرسش برسد.

در این میان، دو دسته عمده مشاهده می‌شود. دسته اول، پلتفرم‌هایی هستند که با شفافیت اعلام می‌کنند از API مدل‌های جهانی استفاده می‌کنند و مزیت خود به دسترسی آسان‌تر و هزینه کمتر معرفی می‌نمایند. اگرچه این رویکرد ممکن است از نظر اقتصادی توجیه‌پذیر باشد، که اصلاً نیست اما هرگز به معنای «توسعه بومی» نیست. دسته دوم اما خطرناک‌تر هستند. پلتفرم‌هایی که با ادعای ساخت مدل‌های زبانی بزرگ (LLM)، بومی، خود را پیشگامان فناوری ملی معرفی می‌کنند، همان‌ها که در نمایشگاه‌هایی مانند الکامپ با پوسته‌های بزرگ خودنمایی می‌کردند.

آزمون قطع اینترنت، پوچی این ادعاها را آشکار کرد. عملکرد این سرویس‌ها در شرایط عادی نیز اغلب ضعیف گزارش شده، به طوری که از انجام کوچک‌ترین وظایف یک چت‌بات هوشمند ناتوان هستند، چه رسد به حل مسائل پیچیده، طراحی یا پردازش پیشرفته. آنهایی هم سابقه جواب این قطعی اینترنت بین الملل باز می‌شد حتی بلد نبودند جواب سلام بدهند.

وقتی به دیوار سلام می‌کنی، حداقل انعکاس صدای خودت جوابت را می‌دهد و تو را در گفت‌وگو با خودت نگه می‌دارد. اما در برخورد با این «هوش‌های مصنوعی بومی»، حتی انتظار یک پژواک ساده هم خیالی واهی است؛ در این شرایط قطع اینترنت بین الملل دیوار گچی ساده، از هوش مصنوعی بومی ما سخنورتر و پاسخگوتر است.

در این بین اتفاقات طنز زیادی اتفاق افتاد، در اوج قطعی اینترنت که بیش از ۱۰۰ ساعت از آن می‌گذشت، تصویری از یک وینبنا مشترک بین دانشگاه صنعتی شریف و دانشگاه‌های عراق منتشر شد که به راحتی بر بستر گوگل میت درحال برگزاری بود. این تصویر به وضوح دوگانه دسترسی به اینترنت مشترک را در کشور عیان کرد. ولی پرسش اصلی چیز دیگری است. کشوری که تنها در سال جاری هفته‌ها با قطعی گسترده و کندی شدید اینترنت دست‌وپنجه نرم می‌کند، چگونه می‌خواهد در مورد هوش مصنوعی، فناوری ذاتا وابسته به اتصال پایدار و داده‌های عظیم، حرفی برای گفتن داشته باشد؟

این تناقض، بنیان هرگونه برنامه‌ریزی بلندپروازانه در این حوزه را بدون اولویت‌دادن به اینترنت پرسرعت، پایدار و غیرطبقاتی زیر سوال می‌برد و آن را به سوره‌خ تزلزل تبدیل می‌کند. جالب‌تر آنکه در همین بحران، اعضای هیئت دولت به ریاست جناب عارف، جلسه ستاد کاربرد هوش مصنوعی در دولت را برگزار کردند، انگار اولویت‌ها را کم کرده‌اند.این حرکات، گویای یک فاصله عمیق بین تصمیم‌گیری‌های نمایین و واقعیت‌های میدانی است.

پدیده هوش مصنوعی بومی را نمی‌توان صرفاً یک شکست فنی دانست. به نظر می‌رسد انگیزه‌هایی فراتر از توسعه فناوری، مانند دستیابی به وام‌ها، امتیازات خاص دولتی یا کسب مشروعیت در فضای پرتپین «خودکفایی دیجیتال»، محرک اصلی چنین پروژه‌هایی بوده است. مشابهت این رویکرد با پروژه‌هایی مانند «هواپیمای تجاری ملی» یا پیامرسان‌های موبوگرام و هاتگرام (که در اصل پوسته‌ای بر API تلگرام بودند) کاملاً مشهود است.

در این مدل، به جای سرمایه‌گذاری روی پژوهش و توسعه اصیل، تلاش می‌شود با کمترین هزینه (حتی بدون نوشتن چند خط کد مستقل برای پاسخگویی اولیه)، ظاهری فریبنده از یک دستاورد بزرگ ملی ارائه شود.

این فرآیند یک اقتصاد دلال‌محور را شکل داده است. در اقتصاد ازاد، یک توسعه‌دهنده یا هرکسی با یک مستندات می‌تواند مستقیماً به API دسترسی داشته باشد، اما اینجا اشخاص یا نهادهایی که با استفاده از رانت دسترسی یا حمایت‌های خاص، خود را واسطه می‌کنند در نهایت محصولی ارائه می‌دهند که در شرایط بحرانی (همانند قطع اینترنت) کاملاً ناکارآمد است.

این مدل، نه تنها هزینه را افزایش می‌دهد، بلکه نوآوری واقعی را خفه کرده و وابستگی را در لباس مبدل "بومی‌سازی" تداوم می‌بخشد. توسعه یک مدل زبانی بزرگ از پایه، نیازمند سرمایه‌ای عظیم، دسترسی به داده‌های حجیم، انرژی پردازشی خارق‌العاده و تیم‌های متخصص جهانی است. حتی بسیاری از غول‌های فناوری جهان نیز از رقابت در این عرصه بازمانده‌اند.

ادعای ساخت چنین مدلی در ایران، بدون نشان دادن کوچک‌ترین خروجی مستقل در شرایط بحرانی، نه تنها گمراه‌کننده است، بلکه اتلاف منابع ملی، ایجاد توهم فناوری و از بین بردن اعتماد عمومی را به دنبال دارد. اگر هدف واقعاً توسعه توانمندی داخلی است، باید از مسیرهای واقع‌بینانه‌تری عبور کرد، اول، شفافیت کامل و پایان دادن به ادعاهای بی‌اساس برای ماهیت واقعی سروسر‌ها، دوم، تمرکز بر نیازهای واقعی و حرکت به سمت بهینه‌سازی، بومی‌سازی و توسعه افزیه‌ای‌های (Plugins) تخصصی بر پایه مدل‌های موجود برای پاسخگویی به نیازهای خاص زبان فارسی، به جای اختراع دوباره چرخ. سوم، سرمایه‌گذاری واقعی در پژوهش بنیادی، آموزش نیروی انسانی متخصص و ایجاد زیرساخت‌های داده‌ای امن، به جای حمایت از پروژه‌های نمایشی. و بالاتر از همه، رفع تناقض پایه‌ای. کشوری که در سال هفتنه‌ها قاطعی اینترنت دست‌به‌گریبان است، ابتدا باید پایه‌های ارتباطی خود را مستحکم کند، سپس از هوش مصنوعی حرف بزند.

قطع اینترنت در نقش یک "آزمون صادق" ظاهر شد و اثبات کرد ادعای بومی بودن بسیاری از این سرویس‌ها چیزی جز یک طنز تلخ نیست؛ انگار در نبود اینترنت، هوش این سیستم‌ها هم به مرخصی می‌رود و تنها چیزی که باقی می‌ماند، پوسته‌های خالی و وعده‌های بربرادرفته است.